

รายงานผลโครงการบริการวิชาการ (ฉบับสมบูรณ์)

โครงการการฝึกอบรมการบริหารจัดการโครงการชลประทานแบบมีส่วนร่วม

โดย

รศ.กิตติพงษ์ วุฒิจำนงค์

คณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

สนับสนุนโดย

งานบริการวิชาการแก่ชุมชน แผนงานบริการวิชาการแก่สังคม

ประจำปีงบประมาณ 2550

รายงานผลโครงการบริการวิชาการ (ฉบับสมบูรณ์)

โครงการการฝึกอบรมการบริหารจัดการโครงการชลประทานแบบมีส่วนร่วม

โดย

รศ.กิตติพงษ์ วุฒิจำนงค์

คณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

สนับสนุนโดย

งานบริการวิชาการแก่ชุมชน แผนงานบริการวิชาการแก่สังคม
ประจำปีงบประมาณ 2550

กิตติกรรมประกาศ

โครงการการฝึกอบรมการบริหารจัดการโครงการชลประทานแบบมีส่วนร่วม สามารถดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงลงได้ ด้วยการสนับสนุนงบประมาณจากงานบริการวิชาการแก่ชุมชน แผนงานบริการวิชาการแก่สังคมประจำปีงบประมาณ 2550 ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ การดำเนินการฝึกอบรมครั้งนี้ คณะผู้จัดทำโครงการวิจัยและบริการวิชาการขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโครงการชลประทานเชียงรายที่ได้ให้คำแนะนำและความช่วยเหลือในการประสานงาน กับคณะกรรมการกลุ่มผู้ใช้น้ำในเขตจังหวัดเชียงราย และขอขอบพระคุณ คุณนพดล น้อยไพโรจน์ และคณะฯ ที่ได้เป็นวิทยากรมาถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรมในครั้งนี้ การฝึกอบรมครั้งนี้ คงจะไม่สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดี ถ้าไม่ได้รับความช่วยเหลือในการประสานงาน การจัดการฝึกอบรมจากเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขานุการ คณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรม เกษตร จึงใคร่ขอถือโอกาสขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

คำนำ

กรมชลประทานได้แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการปฏิรูปโครงสร้างการบริหารจัดการโครงการชลประทาน คณะกรรมการบริหารปฏิรูปโครงสร้างการบริหารจัดการโครงการชลประทาน และ คณะกรรมการด้านการให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชลประทาน (3 ระดับ ระดับกรมฯ ระดับสำนักชลประทาน และระดับโครงการ) เมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2544 เป็นการแสดงให้เห็นชัดถึงนโยบายของกรมชลประทาน ที่จะดำเนินงานในการจัดการชลประทานโครงการ ให้เป็นไปตามแนวทางการจัดการชลประทานโดยเกษตรกรมีส่วนร่วม (Participatory Irrigation Management, PIM) ต่อมากรมชลประทานได้ทดลองนำวิธีการจัดการชลประทานโดยเกษตรกรมีส่วนร่วม ไปใช้ในโครงการชลประทานขนาดใหญ่ 5 โครงการ ขนาดกลาง 5 โครงการ และขนาดเล็ก 35 โครงการ ภายใต้โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ซึ่งโครงการนำร่องเหล่านี้ ประสบความสำเร็จในระดับที่น่าพอใจ อธิบดีกรมชลประทาน จึงได้ประกาศนโยบายให้นำแนวทาง การจัดการชลประทานโดยเกษตรกรมีส่วนร่วม ไปใช้ในโครงการอื่นๆ ต่อไป และได้ดำเนินการจัดฝึกอบรมให้กับเจ้าหน้าที่ของกรมชลประทาน เพื่อให้เขาหลักการบริหารจัดการชลประทานแบบมีส่วนร่วมไปใช้ในการดำเนินงานของโครงการชลประทาน อย่างไรก็ตามการบริหารจัดการระบบการชลประทานจะดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่เพียงฝ่ายเดียวก็คงจะไม่ประสบผลสำเร็จ จึงจำเป็นที่จะต้องเผยแพร่แนวคิดการบริหารจัดการชลประทานแบบมีส่วนร่วมให้กับเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากโครงการให้เข้าใจด้วย

คณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร ในฐานะหน่วยงานทางด้านวิชาการของมหาวิทยาลัย มีภารกิจหลักประการหนึ่งคือ การให้บริการทางวิชาการ โดยการถ่ายทอดความรู้และผลงานวิจัยให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง และให้สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมได้ คณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตรร่วมกับหน่วยงานของกรมชลประทาน จึงได้ร่วมกันดำเนินการจัดโครงการฝึกอบรมการบริหารจัดการโครงการชลประทานโดยเกษตรกรมีส่วนร่วม โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในปีงบประมาณ 2550

คณะกรรมการผู้ดำเนินโครงการ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมทุกท่าน จะได้มีโอกาสนำเอาความรู้ที่ได้รับในการฝึกอบรมครั้งนี้ ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่จริงของแต่ละฝ่าย ก่อให้เกิดความร่วมมือและประสานงานกัน ในการบริหารจัดการโครงการชลประทาน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรผู้ใช้น้ำ ในโครงการชลประทานนั้นๆ ต่อไป

รศ. กิตติพงษ์ วุฒิจำนงค์

หัวหน้าโครงการวิจัย

มิถุนายน 2550

สารบัญ-

หน้า

• กิตติกรรมประกาศ	
• คำนำ	
• สารบัญ	
• หลักการและเหตุผลของโครงการ	1
• วัตถุประสงค์โครงการ	2
• ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
• วิธีการดำเนินโครงการ	3
• ผลการดำเนินโครงการ	5
• สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ	7
• การประเมินผลความพึงพอใจของผู้รับบริการ	9
• บรรณานุกรม	10
• ภาคผนวก	
- รายชื่อผู้เข้าร่วมโครงการ	
- สรุปค่าใช้จ่ายโครงการ (แยกตามหมวด)	
- ประมวลภาพ	
- ตารางการฝึกอบรม	
- เอกสารประกอบการฝึกอบรม	

หลักการและเหตุผลของโครงการ

จากข้อมูลขององค์การอาหารและเกษตร สหประชาชาติ เมื่อปี พ.ศ.2538 ประเทศไทย มีพื้นที่ทั้งหมด 320.7 ล้านไร่ เป็นพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 127.8 ล้านไร่ (38.85% ของพื้นที่ทั้งหมด) และในพื้นที่ทำการเกษตรนี้ เป็นพื้นที่ที่อยู่ในเขตชลประทานของโครงการชลประทานต่าง ๆ รวม 31.3 ล้านไร่ (24.5% ของพื้นที่ทำการเกษตร) พื้นที่ที่อยู่ในเขตชลประทานนี้ สามารถที่จะจำแนกออกเป็นพื้นที่ของโครงการชลประทานขนาดใหญ่และขนาดกลางที่อยู่ในความดูแลของกรมชลประทาน 65 เปอร์เซนต์ โครงการชลประทานขนาดเล็ก 24 เปอร์เซนต์ โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า 6 เปอร์เซนต์ และโครงการประเภทอื่น ๆ อีก 5 เปอร์เซนต์

เพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านทรัพยากรน้ำ โดยมีการจัดหาทำให้เพียงพอ และการจัดรอบเวรการส่งน้ำที่มีมาตรฐานตรงตามเวลา อีกทั้งมีการบำรุงรักษาระบบคันคูคลองส่งน้ำและอาคารชลประทานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเกษตรกรผู้ใช้น้ำทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมเหล่านี้ คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมชลประทานพัฒนารูปแบบการจัดการชลประทานแบบมีส่วนร่วมและให้มีการโอนงานหรือจ้างเหมางานให้เอกชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของโครงการชลประทานสาธารณะเพื่อปรับโครงสร้างภาคเกษตรและในประเด็นสำคัญคือ “เป็นกระบวนการที่สำคัญและนำไปสู่การลดปัญหาของเกษตรกร ที่อยู่ทางท้ายน้ำ เป็นมาตรการสำหรับปรับปรุงการใช้น้ำชลประทานให้ดีขึ้น และปรับปรุงเศรษฐกิจในภาพรวมของพื้นที่ในเขตชลประทาน

สำนักชลประทานที่ 1 ได้จัดการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในงานชลประทาน ภายใต้โครงการเงินกู้ เพื่อปรับโครงสร้างเกษตร (ASPL) สำหรับโครงการชลประทานขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก เมื่อปี 2545 ในหัวข้อแนวทางปฏิบัติในการดำเนินงานบริหารจัดการชลประทานแบบมีส่วนร่วม (Participatory Irrigation Management, PIM) สำหรับหัวหน้างานส่งน้ำและบำรุงรักษา คณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ได้ดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการชลประทานในเขตภาคเหนือตอนบน และมีคณาจารย์ที่จะสามารถถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ และผลการวิจัยให้กับคณะกรรมการกลุ่มผู้ใช้น้ำ คณะกรรมการและนายช่างขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน และการบำรุงรักษาโครงการชลประทาน ให้เข้าใจถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ใช้การวางแผนการเพาะปลูก การจัดสรรน้ำ การบำรุงรักษา และการซ่อมแซมอาคารชลประทานของโครงการ

คณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร จึงได้ดำเนินการกิจข้อหนึ่งของมหาวิทยาลัย คือ การให้บริการวิชาการแก่ชุมชน โดยสนับสนุนการดำเนินงาน และได้รับจัดสรรงบประมาณ ประจำปี 2550 เพื่อให้ดำเนินงานโครงการฝึกอบรมการบริหารจัดการโครงการชลประทานแบบมีส่วนร่วม

วัตถุประสงค์โครงการ

1. เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักการ แนวคิด และวิธีการในการวางแผนการเพาะปลูก และการจัดสรรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เข้าใจหลักและวิธีการ ในการบำรุงรักษาอาคารชลประทาน ตลอดจนวิธีการที่จะป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับอาคารชลประทาน และวิธีการซ่อมแซมอาคารชลประทาน
3. เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการทำงานเป็นกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ และใช้กลยุทธ์ในการสร้างความร่วมมือ ลดข้อขัดแย้ง เพื่อให้มีการตัดสินใจในการดำเนินงาน และการแก้ไขปัญหาให้สัมฤทธิ์ผลได้อย่างสมานฉันท์
4. เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน จะช่วยให้เกิดความคิดอย่างลึกซึ้ง และกว้างขวางยิ่งขึ้นจะนำมาซึ่งประโยชน์ในการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการพัฒนาแหล่งน้ำ
5. เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้ทราบถึงพัฒนาการด้านการเกษตรในสภาวะปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคตเพื่อใช้สำหรับวางแผนด้านการเกษตรของโครงการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. คณะกรรมการกลุ่มผู้ใช้น้ำของโครงการชลประทานขนาดใหญ่และขนาดกลาง คณะกรรมการและนายช่างขององค์การบริหารส่วนตำบล จะได้รับทราบบทบาท หน้าที่ของตนเอง มีความเข้าใจเป้าหมาย แนวทางในการบริหารจัดการกลุ่มผู้ใช้น้ำ การจัดการน้ำในเขตโครงการชลประทาน การจัดทำกิจกรรมบำรุงรักษาอาคารชลประทานร่วมกัน
2. คณะกรรมการกลุ่มผู้ใช้น้ำที่เข้ารับการฝึกอบรม จะมีความรู้และเข้าใจในการวิเคราะห์หาชนิดของพืชที่เหมาะสม ที่จะนำมาปลูกในพื้นที่ของโครงการ เพื่อให้เหมาะสมกับปริมาณน้ำชลประทานที่มี
3. เมื่อการดำเนินงานของโครงการชลประทานขนาดเล็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะทำให้สามารถเพิ่มผลผลิตภายในเขตโครงการได้ การดำเนินการบำรุงรักษาและซ่อมแซมอาคารชลประทานที่ดี ก็จะช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายของเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากโครงการจะเป็นผลให้มาตรฐานความเป็นอยู่ของเกษตรกรในเขตโครงการดีขึ้น

วิธีการดำเนินโครงการ

ในการดำเนินการฝึกอบรมครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะถ่ายทอดผลการวิจัยและความรู้ทางวิชาการของคณาจารย์ ในคณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร ไปยังผู้ปฏิบัติงาน ให้สามารถนำผลการวิจัยและความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง สาระสำคัญของผลการวิจัยและความรู้ทางวิชาการที่ได้ดำเนินการถ่ายทอดให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการกลุ่มผู้ใช้น้ำ ในโครงการชลประทานขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดเชียงราย การฝึกอบรมได้แบ่งออกเป็น 2 รุ่น ๆ ละ 50 คน รวมผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมทั้งสิ้น 100 คน นอกจากนี้ยังได้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการใช้น้ำชลประทาน และในส่วนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายของรัฐบาล

การฝึกอบรมแต่ละครั้งจะมีคณะกรรมการกลุ่มผู้ใช้น้ำและเกษตรกรจากโครงการชลประทานขนาดใหญ่ ขนาดกลาง นายช่างและกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล รวม 50 คน ตลอดโครงการจะมีการฝึกอบรมจำนวน 2 ครั้ง ดังนั้น จะมีคณะกรรมการกลุ่มผู้ใช้น้ำและเกษตรกรจากโครงการชลประทานขนาดใหญ่และขนาดกลาง ตลอดจน นายช่างและกรรมการบริหารส่วนตำบลเข้ารับการฝึกอบรมทั้งสิ้น 100 คน

1.1 ความร่วมมือกับสถาบันอื่นหรือหน่วยงานอื่น

1.1.1 โครงการชลประทานเชียงราย

1.2 ขอบเขตของการฝึกอบรม

จะดำเนินการจัดการฝึกอบรมคณะกรรมการกลุ่มผู้ใช้น้ำ เกษตรกร ของโครงการชลประทานขนาดเล็กที่ได้รับการคัดเลือก คณะกรรมการและนายช่างขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตของสำนักงานชลประทานจังหวัดเชียงราย จำนวนทั้งสิ้นประมาณ 100 คน โดยแบ่งออกเป็น 2 ครั้ง ครั้งละ 50 คน ใช้เวลาในการฝึกอบรมแต่ละครั้งจำนวน 2 วัน

1.3 ระยะเวลาของโครงการ

ตั้งแต่เดือน มีนาคม 2550 ถึง 30 กันยายน 2550

1.4 ผลของการดำเนินงานตลอดโครงการ

กิจกรรม	2550						
	มีค	เมย	พค	มิย	กค	สค	กย
1. จัดทำเอกสารการฝึกอบรม	←→						
2. ติดต่อประสานงาน	←→						
3. ดำเนินการฝึกอบรม			↔				
จำนวนครั้งที่ทำการฝึกอบรม			2				
4. สรุปผลการดำเนินงาน			←→				

1.5 หัวข้อการบรรยายในการฝึกอบรมโดยสังเขป

1. การจัดการชลประทานโดยเกษตรกรมีส่วนร่วม	1.0 ชั่วโมง
2. กิจกรรมกลุ่ม	1.0 ชั่วโมง
3. องค์การผู้ใช้น้ำ	1.0 ชั่วโมง
4. การยกระดับองค์กร	1.0 ชั่วโมง
5. โครงการกับเกษตรกร	1.0 ชั่วโมง
6. การอภิปรายกลุ่ม	2.0 ชั่วโมง
7. การซ่อมแซมและบำรุงรักษา	1.5 ชั่วโมง
8. การคิดปริมาณงาน	1.0 ชั่วโมง
9. การเขียนโครงการ	1.0 ชั่วโมง
10. การนำเสนอโครงการ	1.0 ชั่วโมง
11. การประเมินผล	1.0 ชั่วโมง
รวม	12.5 ชั่วโมง

1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและใช้ในการฝึกอบรม

1.6.1 ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของโครงการชลประทานขนาดเล็กใน
จังหวัดเชียงใหม่ โดย รศ.กิตติพงษ์ วุฒิจำนงค์ และ ผศ.เรียวชัย สันดุษฐ์

1.6.2 ค่าธรรมเนียมในการใช้น้ำของโครงการชลประทานประเภทต่าง ๆ
โดย รศ.กิตติพงษ์ วุฒิจำนงค์

1.6.3 รูปแบบการจัดการและงานวิศวกรรมของโครงการชลประทาน
ราษฎร์ในลำน้ำปิง โดย รศ.กิตติพงษ์ วุฒิจำนงค์

ผลการดำเนินโครงการ

ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 1 – 2 พฤษภาคม 2550

จำนวน 48 คน

กลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทานฝ่ายเชียงรายฝั่งซ้าย

กลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทานฝ่ายเชียงรายฝั่งขวา

ครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 3 – 4 พฤษภาคม 2550

จำนวน 44 คน

กลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทานฝ่ายถ้ำวอก

กลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทานฝ่ายสมบัติ

สาระสำคัญของการฝึกอบรม

สาระสำคัญของการฝึกอบรม การบริหารจัดการโครงการชลประทานโดยเกษตรกรมีส่วนร่วม แบ่งออกได้เป็น 7 ส่วน ด้วยกันคือ

1. กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เนื่องจากผู้ใช้น้ำที่เข้ารับการอบรมมาจากกลุ่มผู้ใช้น้ำต่างๆ กัน และจะต้องเข้าร่วมอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการร่วมกันในระยะเวลาสั้นๆ จึงจำเป็นที่จะต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รู้จักคุ้นเคยกันอย่างรวดเร็ว การจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์จะสามารถทำให้บรรลุวัตถุประสงค์นี้ได้ ซึ่งจะเป็นผลให้การดำเนินการอบรมสัมมนาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การบริหารจัดการชลประทานโดยเกษตรกรมีส่วนร่วม เป็นการชี้แจงให้เกษตรกรเข้าใจถึงยุทธศาสตร์การจัดการโครงการชลประทานของกรมชลประทาน ประกอบกับนโยบายการกระจายอำนาจและการกิจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของรัฐบาล และการปฏิรูประบบราชการ ซึ่งเป็นผลให้เกษตรกรจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินงาน และการติดตามการบริหารจัดการโครงการชลประทาน ตลอดจนการบำรุงรักษาของโครงการชลประทาน นอกจากนี้ เกษตรกรยังจะต้องตระหนักถึงแผนการดำเนินงานโครงการบริหารจัดการโครงการชลประทานโดยเกษตรกรมีส่วนร่วม ของกรมชลประทาน ที่ได้กำหนดแผนการให้เกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมในระดับต่างๆ ในระยะเวลาต่างๆ กันในอนาคตด้วย

3. การจัดตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำ เป็นการกล่าวถึงวิวัฒนาการของกลุ่มผู้ใช้น้ำในประเทศไทย ที่ได้ดำเนินงานมาเป็นเวลานาน ตลอดจนนโยบายของกรมชลประทาน เพื่อให้สอดคล้องกับการบริหารจัดการโครงการชลประทานโดยเกษตรกรมีส่วนร่วม ที่ให้การสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทานขึ้นในเขตโครงการชลประทาน โดยถือว่าเป็นกลุ่มพื้นฐานของการจัดตั้งกลุ่ม

นอกจากนี้ ยังได้กล่าวถึงองค์กรผู้ใช้น้ำในระดับต่างๆ เช่น กลุ่มบริหารการใช้น้ำ กลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำชลประทาน สหกรณ์ผู้ใช้น้ำชลประทาน และสมาคมผู้ใช้น้ำชลประทาน ลักษณะโครงสร้างขององค์กรผู้ใช้น้ำประเภทต่างๆ ตลอดจนการจำแนกองค์กรผู้ใช้น้ำเป็นประเภทที่ไม่เป็นนิติบุคคล และประเภทที่เป็นนิติบุคคล

4. การยกระดับองค์กรผู้ใช้น้ำ เป็นการให้ความรู้แก่เกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มพื้นฐาน ถึงขบวนการและวิธีการในการที่จะยกระดับขององค์กรผู้ใช้น้ำให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น โดยเริ่มจากวิธีการที่จะยกระดับกลุ่มผู้ใช้น้ำกลุ่มพื้นฐานไปเป็นกลุ่มบริหารการใช้น้ำ ซึ่งทั้งสองกลุ่มเป็นองค์กรผู้ใช้น้ำที่ไม่เป็นนิติบุคคล และการยกระดับกลุ่มบริหารการใช้น้ำไปเป็นองค์กรผู้ใช้น้ำที่เป็นนิติบุคคล ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำชลประทาน สหกรณ์ หรือสมาคมผู้ใช้น้ำชลประทาน การจดทะเบียน และการขึ้นบัญชีองค์กรผู้ใช้น้ำประเภทต่างๆ

5. การบำรุงรักษาโครงการชลประทาน เป็นการอบรมให้กลุ่มผู้ใช้น้ำรู้จักวางแผนการบำรุงรักษาอาคารชลประทานชนิดต่างๆ การซ่อมแซม หรือการปรับปรุงอาคารชลประทาน โดยให้สามารถประมาณราคาค่าก่อสร้าง หรืองานคอนกรีตเสริมเหล็ก การประมาณราคาค่าก่อสร้าง หินเรียง หินเรียงยาแนว หรือหินทิ้ง ตลอดจนการประมาณราคาค่าก่อสร้างงานดิน

6. การเขียนโครงการขอสนับสนุนงบประมาณตามนโยบายการกระจายอำนาจและภารกิจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้งานบำรุงรักษาโครงการชลประทานบางส่วนของกรมชลประทาน จะต้องถูกถ่ายโอนไปให้กับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นผู้วางแผน และจัดสรรงบประมาณให้กับกิจกรรมต่างๆ ภายในท้องถิ่น คณะกรรมการกลุ่มผู้ใช้น้ำจึงจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้การเขียนโครงการ เพื่อขอสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น มาใช้ในการบำรุงรักษาหรือซ่อมแซมอาคารชลประทาน

7. โครงการพบเกษตรกร เป็นการเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ของโครงการชลประทาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหัวหน้างานส่งน้ำและบำรุงรักษาของโครงการ ที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรที่เข้ารับการฝึกอบรม ได้สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการดำเนินงานโครงการกับเกษตรกรโดยตรง ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้เกษตรกรได้ซักถามปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในงานส่งน้ำและบำรุงรักษาของโครงการ และแนวทางการแก้ไข เจ้าหน้าที่เองก็จะได้มีโอกาสรับฟังความคิดเห็นของเกษตรกรเพื่อนำไปใช้ประกอบการวางแผนและการดำเนินงานของโครงการต่อไป

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การฝึกอบรมหลักสูตรการจัดการชลประทานโดยเกษตรกรมีส่วนร่วม ในแต่ละรุ่น จะใช้เวลาในการฝึกอบรมประมาณ 2 วัน โดยมีวัตถุประสงค์ให้เกษตรกรที่อยู่ในเขตโครงการ ชลประทาน ได้ทราบถึงแนวนโยบายของกรมชลประทานในการจัดการโครงการชลประทานโดย เกษตรกรมีส่วนร่วม ซึ่งจะเป็นผลให้เกษตรกรได้เตรียมพร้อมในการเข้าไปมีส่วนร่วมกับทาง ราชการในการบริหารจัดการโครงการ สาธิตสำคัญของการฝึกอบรมครั้งนี้ ประกอบด้วย การ จัดการโครงการชลประทานโดยเกษตรกรมีส่วนร่วม องค์กรผู้ใช้น้ำ การยกระดับองค์กรผู้ใช้น้ำ การซ่อมแซมและบำรุงรักษาระบบชลประทาน การเขียนโครงการเพื่อขอสนับสนุนงบประมาณ และ โครงการชลประทานกับเกษตรกร

ในการฝึกอบรมทั้ง 7 สาธิตสำคัญนี้ การจัดตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำ และการยกระดับ องค์กรผู้ใช้น้ำ ได้รับความสนใจจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการ ยกระดับองค์กรผู้ใช้น้ำ จากกลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทาน (กลุ่มพื้นฐาน) ไปเป็นกลุ่มบริหารการใช้น้ำ หรือการยกระดับขึ้นไปเป็นองค์กรผู้ใช้น้ำที่เป็นนิติบุคคล ส่วนใหญ่ของผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรม จะเป็นคณะกรรมการหรือสมาชิกของกลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทานกลุ่มพื้นฐาน ได้มีข้อเสนอแนะว่า ในการจัดการฝึกอบรมครั้งต่อไป ขอให้เชิญสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำที่อยู่ในคลองซอยเดียวกันมาร่วม ฝึกอบรม เพื่อจะได้ทดลองดำเนินการจัดตั้งกลุ่มบริหารการใช้น้ำ ของคลองซอยนั้นๆได้

ในส่วนของสาธิตสำคัญ เรื่องการจัดการชลประทาน โดยเกษตรกรมีส่วน ร่วม เกษตรกรต่างก็วิตกกังวลเกี่ยวกับแผนงานของกรมชลประทานที่ได้กำหนดระยะเวลาและ ระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกร ในแต่ละโครงการ ซึ่งเกษตรกรเป็นห่วงว่าอาจจะไม่ได้รับการ สนับสนุนงบประมาณเท่าที่ควร และอีกประการหนึ่งก็คือความพร้อมของกลุ่มผู้ใช้น้ำ ชลประทานที่จะต้องเข้าไปรับผิดชอบงานตามที่กรมชลประทานได้กำหนดเอาไว้ จึงได้มี ข้อเสนอแนะจากเกษตรกรให้ทางโครงการชลประทานเร่งฝึกอบรมหรือชี้แจงเกษตรกรให้เข้าใจ ถึงภารกิจ ที่เกษตรกร และกลุ่มผู้ใช้น้ำจะต้องรับผิดชอบในอนาคตด้วย

ในส่วนของการบำรุงรักษาและซ่อมแซมระบบชลประทานนั้น เกษตรกรเห็นว่า มีประโยชน์ต่อคณะกรรมการกลุ่มผู้ใช้น้ำ ที่จะได้นำไปใช้ในการวางแผนและดำเนินงานของกลุ่ม ต่อไป การเขียนโครงการเพื่อขอสนับสนุนงบประมาณนั้น เนื่องได้มีการให้ผู้เข้ารับการอบรม ได้ฝึกเขียนโครงการโดยแบ่งออกเป็นกลุ่มๆ ทำให้เกษตรกรได้รู้ถึงวิธีการเขียนโครงการ ข้อดี และข้อบกพร่องของโครงการที่เขียน ตลอดจนวิธีการนำเสนอ ซึ่งเกษตรกรผู้เข้าอบรมได้ให้ ข้อเสนอแนะว่าน่าจะได้มีเวลามากกว่านี้ ในการฝึกเขียนโครงการ

สุดท้ายเป็นการพูดคุยกันของเจ้าหน้าที่โครงการชลประทานกับเกษตรกรผู้เข้ารับการอบรม ซึ่งก็ได้มีการชี้แจงการดำเนินงานของโครงการ ในด้านงานส่งน้ำและบำรุงรักษาแผนงานของโครงการในการซ่อมแวมและบำรุงรักษาอาคารชลประทาน ทั้งยังได้เปิดโอกาสให้เกษตรกรได้ซักถาม พร้อมทั้งข้อเสนอแนะในการจัดสรรน้ำและการบำรุงรักษาด้วย เกษตรกรเห็นว่าการที่ได้พบกับเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโดยตรงเช่นนี้ เป็นการดีที่จะได้ซักถามและทำความเข้าใจกับการดำเนินงานของโครงการ ซึ่งบางครั้งเจ้าหน้าที่ในสนามก็ไม่สามารถที่ให้คำตอบที่ชัดเจนได้ และเกษตรกรยังได้ให้ข้อเสนอแนะด้วยว่า ในครั้งต่อไปขอให้เจ้าหน้าที่สนามของโครงการมาร่วมรับฟังด้วย และอยากให้ทางโครงการช่วยแก้ไขปัญหาของเกษตรกรให้เร็วขึ้นกว่านี้ด้วย

สรุปผลการประเมินโครงการ จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 81 คน

หัวข้อ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ (นายไพโรจน์ แอบยิ้ม)	3.6914	0.5622
การจัดการชลประทานโดยเกษตรกรมีส่วนร่วม (รศ.กิตติพงษ์ วุฒิจำนงค์)	3.6173	0.6436
องค์กรผู้ใช้น้ำ (รศ.กิตติพงษ์ วุฒิจำนงค์)	3.6543	0.5736
การยกระดับองค์กร (รศ.กิตติพงษ์ วุฒิจำนงค์)	3.5926	0.7032
โครงการกับเกษตรกร (นายนพดล น้อยไพโรจน์)	3.5432	0.7913
การบำรุงรักษาและการซ่อมแซมอาคารชลประทาน (รศ.กิตติพงษ์ วุฒิจำนงค์)	3.4074	1.0097
การคิดปริมาณงาน (รศ.กิตติพงษ์ วุฒิจำนงค์)	3.4321	0.8357
การเขียนโครงการขอสนับสนุนงบประมาณ (รศ.กิตติพงษ์ วุฒิจำนงค์)	3.4815	0.8531
นำเสนอโครงการและประเมินผลโครงการ (รศ.กิตติพงษ์ วุฒิจำนงค์ และ นายไพโรจน์ แอบยิ้ม)	3.5062	0.7267
ท่านจะสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติได้จริง	3.4074	0.8028
ท่านสามารถถ่ายทอดความรู้ที่ได้แก่ผู้เกี่ยวข้องทราบอย่างทั่วถึง	3.4074	0.7870
ช่วงระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม	3.5556	0.6892
อาหารและเครื่องดื่ม	3.7037	0.6604
สถานที่จัดประชุม	3.9136	0.2827
โสตทัศนูปกรณ์	3.6173	0.6239

บรรณานุกรม -

1. กิตติพงษ์ วุฒิจำนงค์ 2540 **ค่าธรรมเนียมในการใช้น้ำของโครงการชลประทานประเภทต่าง ๆ** รายงานผลงานวิจัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่
2. กรมชลประทาน 2547 **แนวทางและกิจกรรม PIM ด้านการส่งน้ำและบำรุงรักษา (ฉบับปรับปรุง)** สำนักอุทกวิทยาและบริหารน้ำ กรมชลประทาน กรุงเทพมหานคร
3. กรมชลประทาน 2548 **การบริหารจัดการชลประทานโดยเกษตรกรมีส่วนร่วม ด้านการส่งน้ำและบำรุงรักษา** บริษัท แอร์บอร์น พรินต์ จำกัด กรุงเทพมหานคร
4. กรมชลประทาน 2548 **การบริหารจัดการน้ำ และการบริหารองค์กรผู้ใช้น้ำชลประทาน (สำหรับแนะนำเกษตรกร)** บริษัท แอร์บอร์น พรินต์ จำกัด กรุงเทพมหานคร
5. FAO. 1971 **Integrated Farm Water Management.** FAO Irrigation and Drainage Paper No. 10 FAO. Rome, Italy.
6. FAO. 1972 **Farm Water Management Seminar. Manila.** FAO Irrigation and Drainage Paper No. 12 FAO. Rome, Italy.
7. FAO. 1982 **Organization, Operation and Maintenance of Irrigation Scheme.** FAO Irrigation and Drainage Paper No. 40 FAO. Rome, Italy.

ภาคผนวก

รายชื่อเกษตรกรที่เข้าโครงการอบรมโครงการเกษตรกรรมมีส่วนร่วม (รุ่นที่ 1)

ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 1 โครงการชลประทานเชียงราย

วันที่ 1-2 พฤษภาคม 2550

ที่	ชื่อ - สกุล		ที่อยู่		
			หมู่ที่/บ้าน	ตำบล	อำเภอ
1	นายคำอ้าย	สุขเกษม	191 ม.7	ทุ่งก่อ	กิ่งอ.เวียงเชียงรุ้ง
2	นายวิฑูร	มันคง	103 ม.7	ทุ่งก่อ	กิ่งอ.เวียงเชียงรุ้ง
3	นายอินแก้ว	เสียงดี	201หมู่5	เวียงเหนือ	เวียงชัย
4	นายทวีศักดิ์	กันชนะ	145 หมู่ 5	เวียงเหนือ	เวียงชัย
5	นายบุญมา	วรรณศรี	442 ม.1	เวียงชัย	เวียงชัย
6	นายเมืองแก้ว	สมุดความ	127 ม.4	เวียงเหนือ	เวียงชัย
7	นายมูล	ทุเสนาะ	38 ม.5	เวียงเหนือ	เวียงชัย
8	นายเสริม	มหามิตร	163 ม.1	เวียงชัย	เวียงชัย
9	นายสีเดช	เสทา	122 ม.9	เมืองชุม	เวียงชัย
10	นายพุทธา	พันนะมาตย์	99 ม.10	ทุ่งก่อ	กิ่งอ.เวียงเชียงรุ้ง
11	นายสุคำ	สุขเกษม	72 ม.8	ทุ่งก่อ	กิ่งอ.เวียงเชียงรุ้ง
12	นายทองศักดิ์	สิทธิขันแก้ว	70 ม.2	ทุ่งก่อ	กิ่งอ.เวียงเชียงรุ้ง
13	นายสุทิน	แสงแสน	37 ม.11	ดงมหาวัน	กิ่งอ.เวียงเชียงรุ้ง
14	นางจันทรา	สร้อยคำ	19 ม.4	เวียงเหนือ	เวียงชัย
15	นายเกษม	ใจผาวัง	55 ม.4	เวียงเหนือ	เวียงชัย
16	นายอุ้นเรือน	กันทะยะ	ม.8	เวียงชัย	เวียงชัย
17	นางมูจลินท์	เพ็งคุณ	103 ม.1	เวียงเหนือ	เวียงชัย
18	นายอุดร	จันทิมา	51 ม.5	เวียงเหนือ	เวียงชัย
19	นายรังสรรค์	สมจิตร	93 ม.5	เวียงเหนือ	เวียงชัย
20	นายบุญป่ง	บุญภา	74 ม.7	เวียงเหนือ	เวียงชัย
21	นายภา	สายอินดีะ	115 ม.7	เวียงเหนือ	เวียงชัย
22	นายคำ	ไชยา	73 ม.2	ทุ่งก่อ	กิ่งอ.เวียงเชียงรุ้ง
23	นายครองศักดิ์	ศรีวรชิน	ม.2	เวียงเหนือ	เวียงชัย
24	นายแก้ว	กุ่มาทะ	ม. 4	ริมกก	เมือง
25	นายดอกชัย	มะ โนหาญ	340 ม.10	บ้านดู่	เมือง
26	นายพรศักดิ์	มะโนหาญ		บ้านดู่	เมือง
27	นายบุญเลิศ	ชัยวิราศ		ริมกก	เมือง
28	นายอ้าย	บั้งเงิน		แม่ข้าวต้ม	เมือง
29	นายบุญมา	คำแฮ	16 ม.4	แม่ข้าวต้ม	เมือง

วันที่ 1-2 พฤษภาคม 2550

[illegible]

รายชื่อเกษตรกรที่เข้าโครงการอบรมโครงการเกษตรกรรมมีส่วนร่วม (รุ่นที่ 2)

ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 1 โครงการชลประทานเชียงราย

วันที่ 3 - 4 พฤษภาคม 2550

ที่	ชื่อ - สกุล		ที่อยู่		
			หมู่ที่/บ้าน	ตำบล	อำเภอ
1	นายเลิศ	สามแก้ว	108 ม.6	บัวสลี	แม่ลาว
2	นายเฉลิม	มูลสวัสดิ์	42 ม.8	ป่าอ้อดอนชัย	เมือง
3	นายอุดม	ศิวิไล	173 ม.8	ท่าสาย	เมือง
4	นายอินจันทร์	วงษา	9 ม.6	บัวสลี	แม่ลาว
5	นายบวร	พุ่มศรี	54 ม.4	ดงมะดะ	แม่ลาว
6	นายสนุก	วงษา	98 ม.6	บัวสลี	แม่ลาว
7	นายคำปัน	วงษา	ม.6	บัวสลี	แม่ลาว
8	นายจำรัส	บุญยิ่ง	110 ม.7	บัวสลี	แม่ลาว
9	นายแสวง	เมืองมูล	ม.2		เมือง
10	นายทองอินทร์	เดชะ			แม่ลาว
11	นายอ้าย	เดชะ	ม.9	บัวสลี	แม่ลาว
12	นายอาว	สมณะ	82 ม.7	เวียงเหนือ	เวียงชัย
13	นายลือชัย	แรงจริง	200 ม.7	เวียงชัย	เวียงชัย
14	นายสะอาด	อินยาศรี	81 ม.7	เวียงเหนือ	เวียงชัย
15	นายนิเวศน์	มะโนวัง	86 ม.7	เวียงเหนือ	เวียงชัย
16	นายบุญส่ง	กาหงส์	ม.2	เวียงชัย	เวียงชัย
17	นายอินตา	สมณะ	226 ม.6	เวียงเหนือ	เวียงชัย
18	นายห่วน	ยานะ	ม.8	เวียงชัย	เวียงชัย
19	นายชุ่ม	เชื่อนเพชร	215 ม.8	เวียงชัย	เวียงชัย
20	นายบุญมา	ไสยาส	143 ม.9	รอบเวียง	เมือง
21	นายสมควร	ศรีดี	89 ม.4	เวียงชัย	เวียงชัย
22	นายสรวย	ศรีนาคำ	75 ม.4	เวียงชัย	เวียงชัย
23	นายสังวาลย์	ฉลอม	44 ม.11	เวียงชัย	เวียงชัย
24	นายหล้า	ศิริขุมภู	76 ม.11	เวียงชัย	เวียงชัย
25	นายอุดม	อินแก้ว	46 ม.9	รอบเวียง	เมือง
26	นายบุญกุล	บ่อทอง	103 ม.25	ห้วยสัก	เมือง
27	นายสมหวัง	พุทธวงศ์	77 ม.25	ห้วยสัก	เมือง
28	นายหล้า	อินทร์ขุม	98 ม.25	ห้วยสัก	เมือง
29	นายสมจิตร	มังคละ	33 ม.25	ห้วยสัก	เมือง

รายชื่อเกษตรกรที่เข้าโครงการอบรมโครงการเกษตรกรรมมีส่วนร่วม (รุ่นที่ 2)

ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 1 โครงการชลประทานเชียงราย

วันที่ 3 - 4 พฤษภาคม 2550

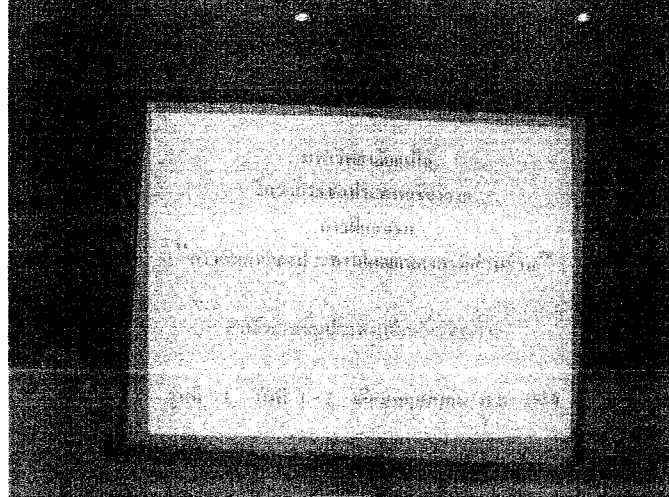
[illegible]

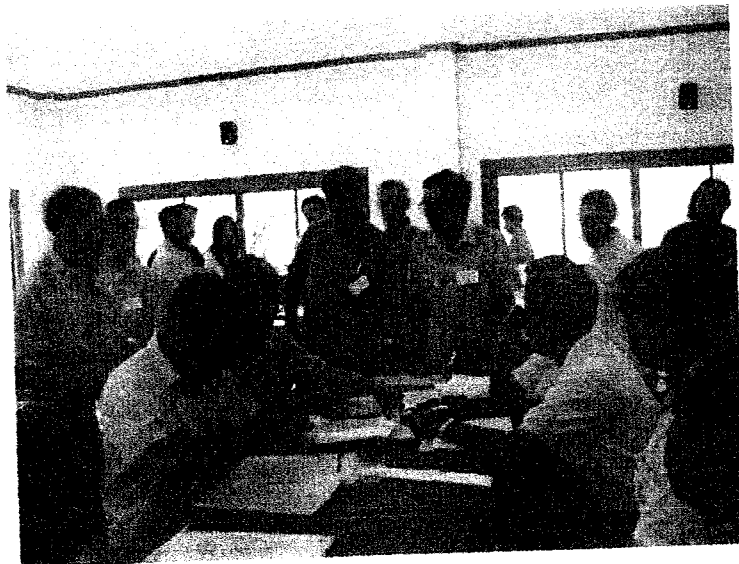
สรุปค่าใช้จ่าย

ประมาณการค่าใช้จ่ายตลอดโครงการ = 150,000 บาท รายละเอียดค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม 100 คน

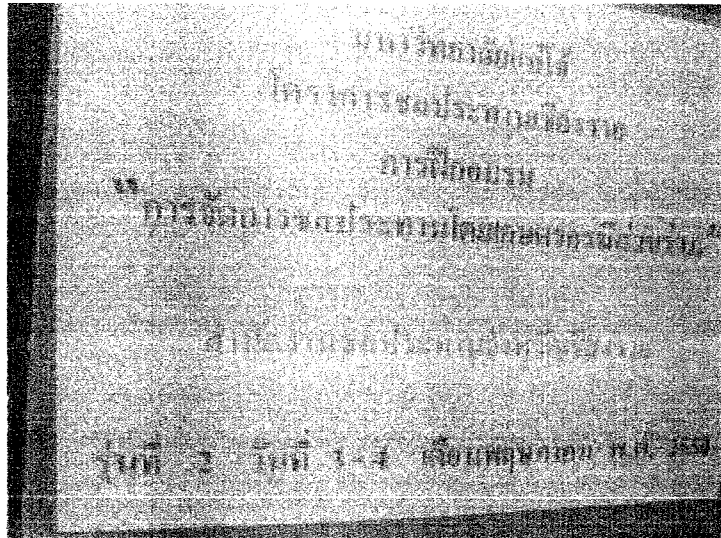
รายละเอียด	จ่ายจริง	
1. ค่าตอบแทนวิทยากร	19,800	บาท
2. ค่าใช้สอย	48,100	บาท
3. ค่าวัสดุ	45,239	บาท
4. ค่าอาหารและเครื่องดื่ม	36,000	บาท
รวม	149,139	บาท

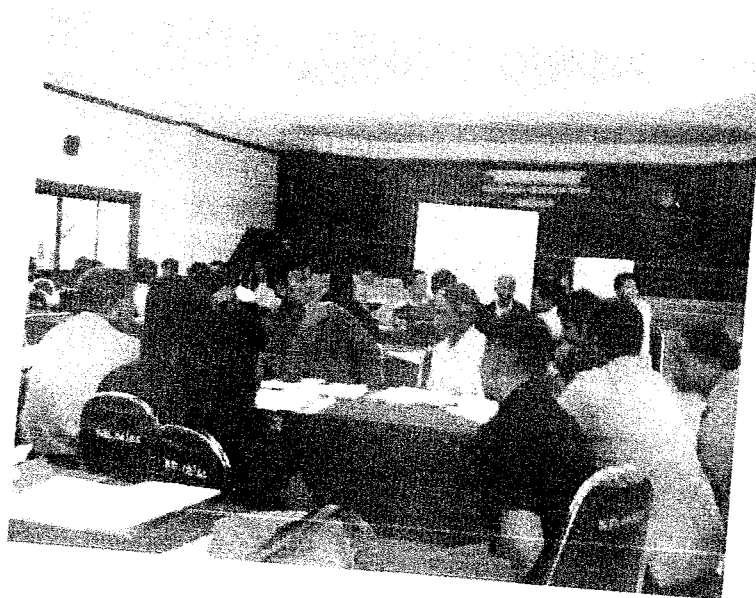
ประมวลภาพกิจกรรมโครงการ

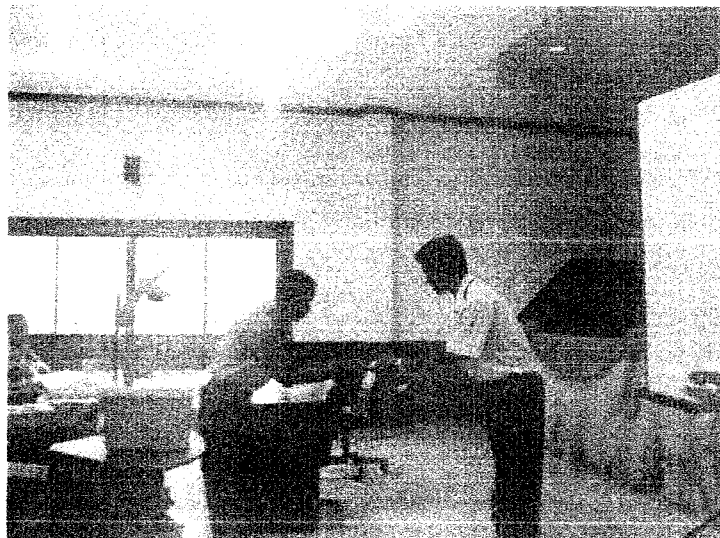

ตารางการฝึกอบรมหลักสูตรการจัดการชลประทานโดยเกษตรกรมีส่วนร่วม

ระหว่างวันที่ 1 – 2 พฤษภาคม 2550

ณ โครงการชลประทานเชียงใหม่ อ. เมือง จังหวัดเชียงใหม่

วัน / เวลา	8.30 – 9.00	9.00-10.00	10.15 – 11.15	11.15 – 12.15	13.15-14.15	14.15-15.15	15.30-16.30	16.30-17.30
1 พ.ค 50	ลงทะเบียน พิธีเปิด	กิจกรรม กลุ่ม ไฟโรจน์	การจัดการชลประทาน โดยเกษตรกรมีส่วนร่วม กิตติพงษ์	องค์กรผู้ใช้น้ำ กิตติพงษ์	การยกระดับ องค์กร กิตติพงษ์	โครงการกับ เกษตรกร นพดล	การอภิปรายกลุ่ม นพดล + ไฟโรจน์	
2 พ.ค 50	การซ่อมแซมและบำรุงรักษา กิตติพงษ์		การคิดปริมาณงาน กิตติพงษ์	การเขียนโครงการ กิตติพงษ์	การนำเสนอ โครงการ กิตติพงษ์ + นพดล	การ ประเมินผล กิตติพงษ์ + ไฟโรจน์		

ตารางการฝึกอบรมหลักสูตรการจัดการชลประทานโดยเกษตรกรมีส่วนร่วม

ระหว่างวันที่ 3 – 4 พฤษภาคม 2550

ณ โครงการชลประทานเชียงใหม่ อ. เมือง จังหวัดเชียงใหม่

วัน/เวลา	8.30 – 9.00	9.00-10.00	10.15 – 11.15	11.15 – 12.15	13.15-14.15	14.15-15.15	15.30-16.30	16.30-17.30
3 พ.ค 50	ลงทะเบียน พิธีเปิด	กิจกรรม กลุ่ม ไฟโรจน์	การจัดการชลประทาน โดยเกษตรกรมีส่วนร่วม กิตติพงษ์	องค์กรผู้ใช้น้ำ ... กิตติพงษ์	การยกระดับ องค์กร กิตติพงษ์	โครงการกับ เกษตรกร นพดล	การอภิปรายกลุ่ม นพดล + ไฟโรจน์	
4 พ.ค 50	การซ่อมแซมและบำรุงรักษา กิตติพงษ์		การคิดปริมาณงาน ... กิตติพงษ์	การเขียนโครงการ ... กิตติพงษ์	การนำเสนอ โครงการ กิตติพงษ์ + นพดล	การ ประเมินผล กิตติพงษ์ + ไฟโรจน์		

การจัดการชลประทานโดยเกษตรกรมีส่วนร่วม
Participatory Irrigation Management : PIM

รศ. กิตติพงษ์ วุฒิจำนงค์
มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ความเป็นมา

- กรมชลประทานได้ทดลองการจัดการชลประทานโดยเกษตรกรมีส่วนร่วม ในโครงการชลประทานขนาดใหญ่และขนาดกลางอย่างละ 5 โครงการ และโครงการขนาดเล็กอีก 35 โครงการ ภายใต้โครงการเพิ่มประสิทธิภาพผลผลิตซึ่งประสบผลสำเร็จในระดับที่น่าพอใจ กรมชลประทานจึงประกาศนโยบายให้นำแนวทางการจัดการชลประทานโดยเกษตรกรมีส่วนร่วมไปใช้ในโครงการอื่นๆต่อไป

ความหมาย

- PIM หมายถึง การจัดการชลประทานโดยให้เกษตรกรหรือผู้นำ ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายของการให้บริการชลประทาน ได้มีส่วนร่วมกับกรมชลประทานในการจัดการชลประทานในระดับโครงการทั้งในด้าน
 - การบริหารจัดการ
 - การดำเนินงาน / กิจกรรม และ
 - การก่อสร้าง ทั้งระยะ
 - ก่อนการก่อสร้าง
 - ระหว่างการก่อสร้าง
 - การส่งน้ำและบำรุงรักษา หรือระยะหลังการก่อสร้าง

วัตถุประสงค์

- ให้การส่งน้ำบำรุงรักษาโครงการเป็นไปตามแผนนโยบายของรัฐ ที่ต้องการให้เกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ
- สร้างเกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของโครงการ
- ให้การจัดสรรน้ำของโครงการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น
- ส่งเสริมบทบาทและสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ลดภาระของรัฐบาลและกรมชลประทานในการจัดการชลประทานด้านการส่งน้ำและบำรุงรักษา

หลักการ / ยุทธศาสตร์

- ต้องกำหนดบทบาทของเกษตรกรและกรมชลประทานให้ชัดเจน
- ต้องสร้างให้เกิดความเข้าใจถึง เหตุผล ความจำเป็น หน้าที่ประโยชน์โดยให้เข้าร่วมด้วยความเต็มใจและสมัครใจทั้งเกษตรกรและ อปท.
- ต้องพัฒนาเจ้าหน้าที่ของกรมฯ ให้เข้าใจและสามารถดำเนินงานได้
- ต้องพัฒนาองค์กรของเกษตรกรขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนของเกษตรกรในการเข้ามามีส่วนร่วม
- ต้องมีระบบติดตามประเมินผลการดำเนินงาน

กระบวนการ

- การกำหนดนโยบายและเป้าหมายให้ชัดเจน
- การสร้างความเข้าใจ
- การพัฒนาเจ้าหน้าที่ชลประทาน
- การทำข้อตกลงการมีส่วนร่วมของเกษตรกร
- การพัฒนากลุ่มผู้นำให้เข้มแข็งสามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามนโยบายและเป้าหมายได้
- การดำเนินการหรือจัดการโดยเกษตรกรมีส่วนร่วม
- การติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

เป้าหมาย

- การจัดการโครงการจะเป็นการจัดการชลประทานโดยเกษตรกรมีส่วนร่วม
- จะมีการจัดทำข้อตกลงการมีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการ
- จะมีการถ่ายโอนหรือมอบหมายหน้าที่บางส่วนให้แก่กลุ่มผู้ใช้น้ำตามเป้าหมายที่กรมฯ กำหนด ทั้งนี้เพื่อเป็นการร่วมออกค่าใช้จ่ายบางส่วนที่ไม่เป็นต้นทุน ของเกษตรกร
- สนับสนุนให้เกษตรกรจัดตั้งกองทุนบูรณะ ปรับปรุงระบบชลประทาน
- จะต้องมีการติดตามและประเมินผล เพื่อชี้ผลสำเร็จของการดำเนินงาน/กิจกรรม

ในการจัดการชลประทานด้านการก่อสร้าง กรมฯ ยังกำหนดเป้าหมายให้เกษตรกร ต้องมีส่วนร่วมในการออกค่าใช้จ่ายบางส่วนในการก่อสร้างระบบแปลงนาอีกด้วย

การดำเนินงานตามเป้าหมายข้างต้น กรมฯ ได้แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ปี 2546 — 2547

ระยะที่ 2 ปี 2548 — 2550

ระยะที่ 3 ปี 2551 — 2553 และตลอดไป

เป้าหมายการมีส่วนร่วมในโครงการขนาดใหญ่และขนาดกลาง

โครงการ / ระบบ	ร้อยละค่าใช้จ่ายชลประทาน (เกษตรกร/กรมฯ)				
	ระยะที่ 1		ระยะที่ 2		ระยะที่ 3
	ปัจจุบัน - ปี45	ปี 46 - 47	ปี 48 - 50	ปี 51 - 52	ปี 53 เป็น ต้นไป
1. ส่วนบำรุงรักษา					
ระบบแปลงนา	100/0				
คลองแยกซอย	0/100	0/100	20/80	50/50	100/0
คลองซอย	0/100	0/100	0/100	0/100	50/50
คลองสายใหญ่/หัวงาน	0/100				
2. งานก่อสร้างระบบแปลงนา	ศึกษา	20	30	50	
3.กองทุนบูรณะปรับปรุง	กำหนดรูปแบบ			ใช้ในทุกโครงการ	

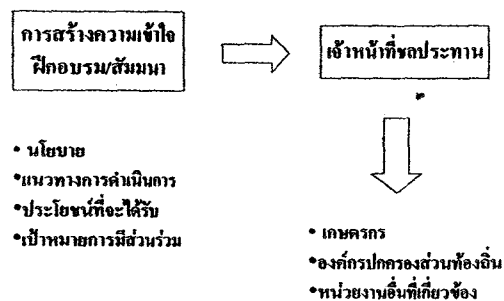
เป้าหมายการมีส่วนร่วมในโครงการขนาดเล็ก

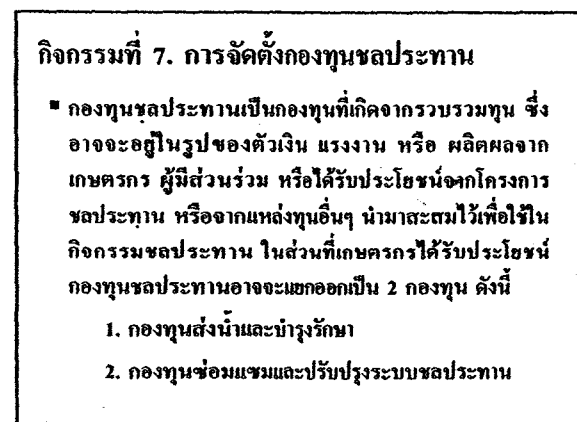
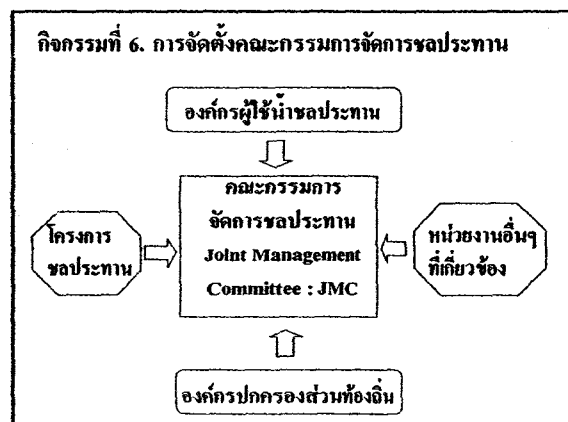
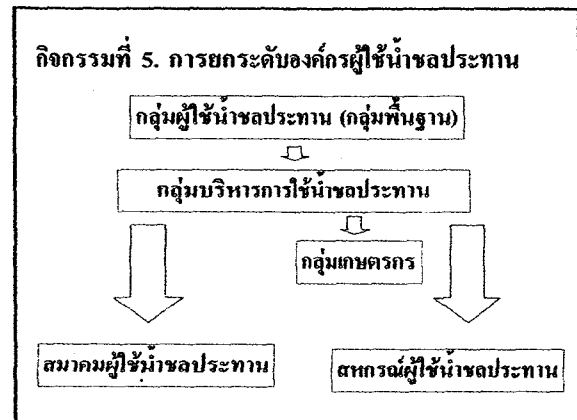
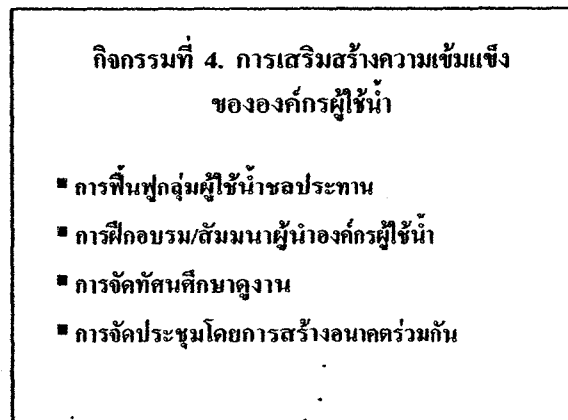
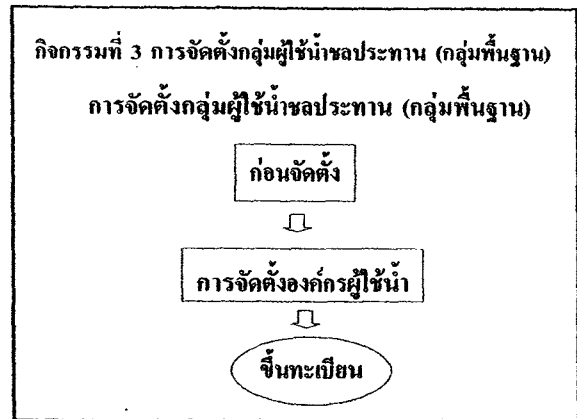
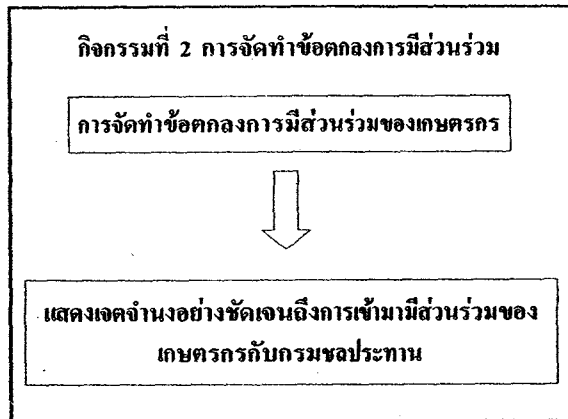
ระบบ	ร้อยละค่าใช้จ่ายชลประทาน ปัจจุบันเป็นต้นไป (เกษตรกร/กรมชลประทาน)	หมายเหตุ
การมีส่วนร่วมด้านบำรุงรักษา แปลงนา	100/0	เมื่อก่อสร้างเสร็จจะมอบให้ อปท. และอปท. จะส่งมอบการใช้งานและการบำรุงรักษาให้กลุ่ม
คลองสายใหญ่/คลองซอย/คลองแยกซอย	100/0	ผู้เข้ามาใช้ประโยชน์ต่อไป
คลองสายใหญ่/หัวงาน	100/0	

การดำเนินงานการมีส่วนร่วมด้านการส่งน้ำและบำรุงรักษา

หมายถึงการบริหารจัดการชลประทานทุกระดับของโครงการชลประทาน โดยให้เกษตรกรหรือผู้ใช้น้ำชลประทาน เข้ามามีส่วนร่วมกับกรมชลประทานในการตัดสินใจ บริหารจัดการ และดำเนินงานกิจกรรมชลประทานด้านการส่งน้ำและบำรุงรักษา ตามที่ได้เห็นชอบร่วมกัน หรือได้กำหนดขึ้น โดยการดำเนินการด้านการส่งน้ำและบำรุงรักษา ได้จำแนกออกเป็น 11 กิจกรรม คือ

กิจกรรมที่ 1 การสร้างความเข้าใจการมีส่วนร่วม

กิจกรรมที่ 8. การจ้างเหมางานบำรุงรักษาแก่กลุ่มผู้ใช้น้ำ
ขั้นตอนในการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1. การศึกษาและจัดทำราคาต่อหน่วย
2. การสร้างความเข้าใจแก่กลุ่มผู้ใช้น้ำ
3. สรุปความคิดเห็นของเกษตรกรและหัวหน้ากลุ่มผู้ใช้น้ำ
4. ตั้งกิจกรรมและงบประมาณ

กิจกรรมที่ 9. การมีส่วนร่วมในการส่งน้ำและบำรุงรักษา

เมื่อทั้งเจ้าหน้าที่และเกษตรกรได้รับการพัฒนาจนมีความสามารถที่จะร่วมกันบริหารจัดการชลประทานโดยเกษตรกรมีส่วนร่วมแล้ว จึงจะเริ่มดำเนินงานชลประทานโครงการด้านการส่งน้ำและบำรุงรักษา โดยให้ตัวแทนของกลุ่มผู้ใช้น้ำร่วมปฏิบัติงานกับเจ้าหน้าที่ของโครงการดังต่อไปนี้

กิจกรรมที่ 9 (ต่อ)

1. การกำหนดพื้นที่ส่งน้ำ
2. สำรวจความต้องการการปลูกพืชของกลุ่มผู้ใช้น้ำ
3. ปรับแผนการส่งน้ำ
4. ประชุมคณะกรรมการจัดการชลประทานเพื่อทำข้อตกลงการส่งน้ำ
5. แจ้งข้อตกลงการส่งน้ำแก่องค์กรผู้ใช้น้ำ
6. ดำเนินงานบำรุงรักษาระบบชลประทาน
7. ส่งน้ำตามแผน

กิจกรรมที่ 9. (ต่อ)

8. ส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรผู้ใช้น้ำ
9. วัดปริมาณน้ำที่จัดสรร
10. กลุ่มผู้ใช้น้ำแจ้งพื้นที่เพาะปลูกจริง
11. สำรวจข้อมูลผลผลิตและราคา
12. ประมวลผลการดำเนินงาน
13. ประชุมคณะกรรมการจัดการชลประทานเพื่อประเมินผลการดำเนินงาน
14. จัดทำรายงานผลการดำเนินงานส่งน้ำ

กิจกรรมที่ 10. การประเมินความเข้มแข็งขององค์กรผู้ใช้น้ำ

วัตถุประสงค์

- ประเมินความสามารถขององค์กรผู้ใช้น้ำ
- ทราบถึงการสนับสนุนของเจ้าหน้าที่ชลประทาน
- ใช้ผลของการประเมินไปวางแผนเสริมสร้างความเข้มแข็ง

กิจกรรมที่ 11. การจัดทำข้อมูลพื้นฐานของโครงการ

ข้อมูลพื้นฐานของโครงการที่จะต้องจัดทำ ได้แก่

- ข้อมูลพื้นฐานด้านระบบชลประทาน
- ข้อมูลพื้นฐานด้านกลุ่มผู้ใช้น้ำ

การจัดตั้งและพัฒนาองค์กรผู้ใช้น้ำ

รศ. กิตติพงษ์ วุฒิจำนงค์
มหาวิทยาลัยแม่โจ้

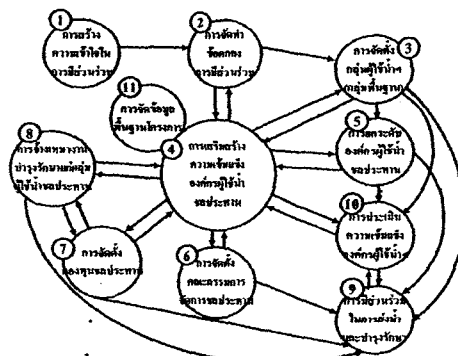
สภาพการจัดการชลประทานในปัจจุบัน

1. พื้นที่ทำการเกษตรที่อยู่ในเขตชลประทาน 22.87 ล้านไร่
2. พื้นที่ที่มีการจัดตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำแล้ว 8.84 ล้านไร่
 - 14,930 กลุ่มพื้นฐาน
 - 410 กลุ่มบริหารการใช้น้ำ
 - 40 สมาคมผู้ใช้น้ำ
 - 83 สหกรณ์ผู้ใช้น้ำ

ทิศทางการบริหารจัดการน้ำ

- เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำประโยชน์จากน้ำ
- พัฒนาเชิงคุณภาพ
- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง

ความสัมพันธ์ของ 11 กิจกรรมการมีส่วนร่วมด้านการส่งเสริมและบำรุงรักษา

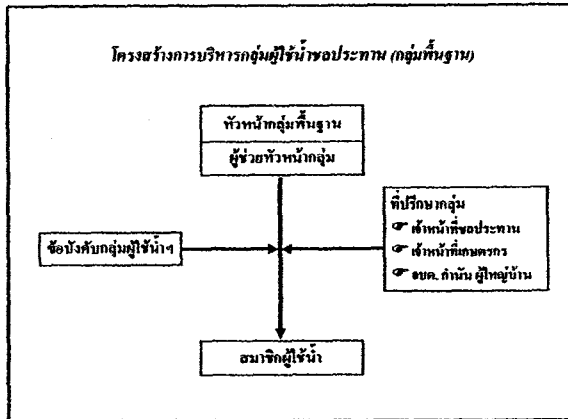

องค์กรผู้ใช้น้ำชลประทาน

หมายถึงกลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทาน (กลุ่มพื้นฐาน) กลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทาน กลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำชลประทาน สมาคมผู้ใช้น้ำชลประทาน และสหกรณ์ผู้ใช้น้ำชลประทาน ที่เกิดขึ้นจากการที่เกษตรกรผู้ใช้น้ำในเขตรับน้ำชลประทานได้รวมตัวกันจัดตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการจัดการน้ำและการบำรุงรักษาระบบชลประทาน

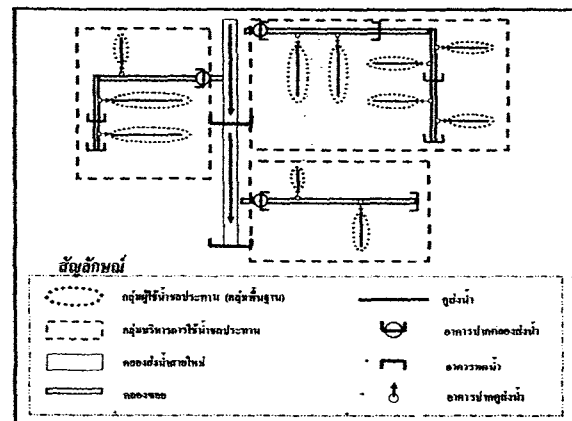
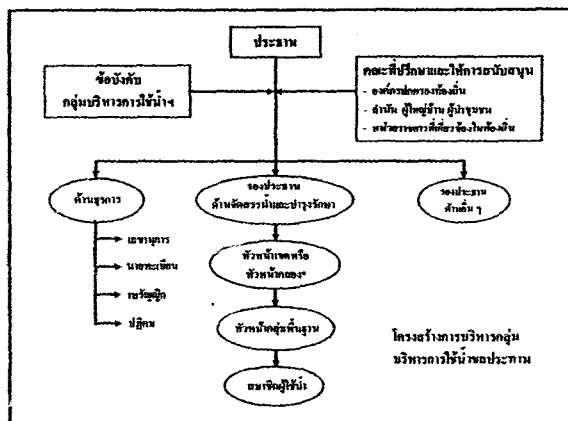
องค์กรผู้ใช้น้ำแบ่งตามสถานภาพทางกฎหมาย

- ประเภทไม่เป็นนิติบุคคล ได้แก่
 - กลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทาน (กลุ่มพื้นฐาน) มีขอบเขตพื้นที่ครอบคลุมพื้นที่แฉกส่งน้ำ 1 แฉกหรือคูน้ำ 1 สาย โครงสร้างองค์กรประกอบด้วยหัวหน้ากลุ่ม 1 คน (อาจมีผู้ช่วยตามความจำเป็น) และสมาชิกผู้ใช้น้ำ พื้นที่ 1 กลุ่มไม่ควรเกิน 1,000 ไร่

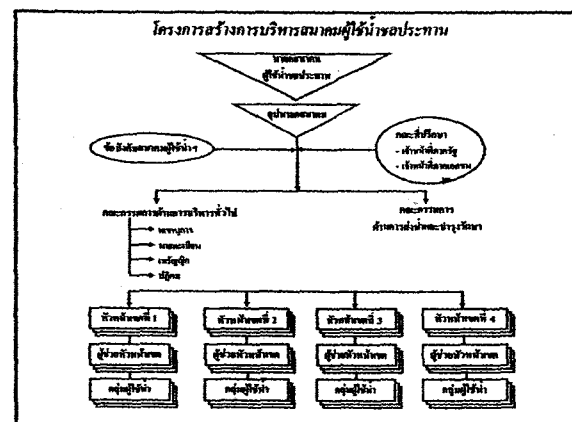
■ กลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทาน มีขอบเขตครอบคลุมพื้นที่คลองส่งน้ำสายใหญ่ หรือคลองซอย หรือคลองแยกซอย หรือโซนส่งน้ำ 1 โซน หรืออาจครอบคลุมพื้นที่ทั้งโครงชลประทาน แต่มากที่สุดไม่ควรเกิน 20,000 ไร่ ต่อหนึ่งองค์กรผู้ใช้น้ำ

โครงสร้างของกลุ่มจะประกอบด้วยกลุ่มพื้นฐาน หลายๆกลุ่มที่ใช้น้ำจากแหล่งน้ำหรือคลองสายเดียวกันมีการบริหารในรูปแบบกรรมการที่เลือกมาจากสมาชิกผู้ใช้น้ำ เพื่อจัดการน้ำในแหล่งน้ำ หรือคลองส่งน้ำสายใหญ่ คลองซอย คลองแยกซอย หรือโซนส่งน้ำ รวมทั้งในระดับต่อน้ำ

ประเภทที่เป็นนิติบุคคล

- กลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำชลประทาน จัดทะเบียนจัดตั้งเป็นกลุ่มเกษตรกรไว้กับนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรประจำจังหวัด
- สมาคมผู้ใช้น้ำชลประทาน จัดทะเบียนจัดตั้งเป็นสมาคมไว้กับกระทรวงมหาดไทย ภายใต้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
- สหกรณ์ผู้ใช้น้ำชลประทาน จัดทะเบียนจัดตั้งเป็นสหกรณ์ผู้ใช้น้ำชลประทานไว้กับกรมส่งเสริมสหกรณ์

4. กำหนดแผนงานการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ร่วมดำเนินการ รู้ว่า จะทำอะไร เมื่อใด มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างไร ละเพื่อการจัดเข้าแผนงานพัฒนาองค์กรผู้ใช้น้ำ ซึ่งมีวิธีการ ดังนี้

- กำหนดระยะเวลาในการจัดตั้งกลุ่ม
- บรรจุเข้าแผนงานพัฒนาองค์กรผู้ใช้น้ำ เพื่อขอรับจัดสรรงบประมาณ

การดำเนินการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทาน (กลุ่มพื้นฐาน)

1. ประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความเข้าใจให้เกษตรกรเห็นความสำคัญ และประโยชน์ที่จะได้รับจากการรวมตัวเป็นกลุ่มผู้ใช้น้ำและกระตุ้นให้เกิดความต้องการที่จะจัดตั้งกลุ่ม โดยมีวิธีการ ดังนี้

- สอดแทรกความรู้ในการประชุมเกษตรกรในโอกาสต่างๆ
- ใช้สื่อประเภทต่างๆ เพื่อช่วยในการประชาสัมพันธ์
- พนักงานส่งน้ำพบปะเกษตรกร เพื่อสร้างความเข้าใจ

2. ประชุมเกษตรกรเพื่อจัดตั้งกลุ่ม

■ สร้างความเข้าใจกับเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรรับทราบบทบาท สิทธิประโยชน์ และความเกี่ยวข้องของตนที่จะได้รับในกลุ่มผู้ใช้น้ำ ซึ่งมีวิธีการ ดังนี้

- นัดประชุมเกษตรกร โดยเลือกสถานที่และช่วงเวลาที่เกษตรกรส่วนใหญ่มีความสะดวกในการเข้าร่วมประชุม
- ต้องแจ้งให้ทราบเกี่ยวกับรายละเอียดต่างๆของโครงการชลประทาน เช่น

- การบริหารจัดการน้ำของโครงการ
- เกษตรกรอยู่บริเวณใดของโครงการ
- เกษตรกรมีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำของโครงการอย่างไร
- เหตุผลและความจำเป็นที่จะต้องรวมตัวเป็นกลุ่มผู้ใช้น้ำ
- ประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้รับจากการรวมกลุ่ม
- บทบาทหน้าที่ของเกษตรกรในการร่วมบริหารจัดการน้ำ
- ให้เกษตรกรตรวจสอบรายละเอียดความถูกต้องของตน

3. เลือกหัวหน้ากลุ่มพื้นฐาน

เพื่อเปิดโอกาสให้เกษตรกรผู้ใช้น้ำในกลุ่มได้เลือกผู้นำของตนได้อย่างอิสระและเป็นประชาธิปไตย ซึ่งมีวิธีการ ดังนี้

- ให้เสนอชื่อเกษตรกรในกลุ่มเดียวกันที่มีความเหมาะสม และมีมากกว่า 1 ชื่อให้สมาชิกกลุ่มลงคะแนนเลือก
- ผู้ที่ได้รับเลือกอาจเลือกผู้ช่วย 1 - 2 คน ตามความเหมาะสม เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารงาน
- บันทึกรายละเอียดต่างๆของกลุ่ม เช่น ชื่อ หัวหน้ากลุ่ม ผู้ช่วยหัวหน้ากลุ่ม และสมาชิกกลุ่มทั้งหมด

4. จัดทำระเบียบข้อบังคับของกลุ่มพื้นฐาน

■ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของกลุ่มให้เกิดประโยชน์สูงสุด ประกอบด้วยสิทธิประโยชน์ การมีส่วนร่วม ซึ่งสมาชิกควรปฏิบัติ ซึ่งมีวิธีการ ดังนี้

- เจ้าหน้าที่ชลประทานเสนอระเบียบข้อบังคับเบื้องต้นที่สอดคล้องกับแผนการจัดการน้ำในแต่ละด้านเพื่อเป็นแนวคิด จากนั้นให้สมาชิกปรับแก้ตามความต้องการ
- จัดทำระเบียบข้อบังคับของกลุ่มให้ประธาน ผู้ช่วย และสมาชิกทั้งหมดลงชื่อ โดยมีเจ้าหน้าที่ชลประทาน และฝ่ายปกครองเป็นสักขีพยาน

การขึ้นทะเบียนและการขึ้นบัญชีองค์กรผู้ใช้น้ำ

■ ประโยชน์จากการขึ้นทะเบียนและการขึ้นบัญชี

- กรมชลประทานมีข้อมูลที่ถูกต้องตามความเป็นจริง
- กรมชลประทานและผู้ที่เกี่ยวข้องใช้เป็นตัวชี้วัดการถึงความโปร่งใสในการพัฒนาการจัดการน้ำชลประทานให้มีประสิทธิภาพ
- จากการกำหนดข้อมูลที่ต้องติดตาม จะทำให้การประสานงานกับองค์กรผู้ใช้น้ำมีความใกล้ชิดและต่อเนื่อง
- เมื่อได้จัดทำข้อมูลประเมินความเข้มแข็งด้วยแล้ว จะสามารถนำมากำหนดนโยบายและแผนการพัฒนาองค์กรผู้ใช้น้ำให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น
- หลักฐานการขึ้นทะเบียนหรือขึ้นบัญชี กรมชลประทานอาจจะนำไปใช้ในการดำเนินการอย่างอื่น เช่น การคัดเลือกสถาบันเกษตรกรผู้ใช้น้ำชลประทานดีเด่นแห่งชาติ

ประเภทขององค์กรผู้ใช้น้ำที่กำหนดให้ขึ้นทะเบียนและขึ้นบัญชี

1. ความหมาย

- การขึ้นทะเบียน เกษตรกรที่เป็นผู้แทนองค์กรฯ จะต้องลงนามในเอกสารขอขึ้นทะเบียน และนายทะเบียนที่เป็นเจ้าหน้าที่ของกรมชลประทานต้องลงนามอนุญาต
- การขึ้นบัญชี เกษตรกรที่เป็นผู้แทนองค์กรฯ ไม่ต้องลงนามในเอกสารขึ้นทะเบียน และนายทะเบียนก็ไม่ต้องลงนามอนุญาต เพียงแค่เจ้าหน้าที่ของสำนัก หรือโครงการชลประทานทำการบันทึกลงในบัญชีเท่านั้น แต่จะมีการให้รหัสเช่นเดียวกับการขึ้นทะเบียน โดยให้ลำดับเลขทะเบียนแยกต่างหาก

2. องค์กรผู้ใช้น้ำชลประทานที่กำหนดให้ขึ้นทะเบียน

ประเภทขององค์กรผู้ใช้น้ำที่กำหนดให้ขึ้นทะเบียนไว้กับกรมชลประทานได้แก่ กลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทาน ในโครงการชลประทานใหญ่และขนาดกลาง

3. องค์กรผู้ใช้น้ำชลประทานที่กำหนดให้ขึ้นบัญชี

ประเภทขององค์กรผู้ใช้น้ำที่กำหนดให้ขึ้นบัญชีไว้กับกรมชลประทานได้แก่ องค์กรผู้ใช้น้ำทุกประเภท ยกเว้นกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทาน ในโครงการชลประทานใหญ่และขนาดกลาง

4. นายทะเบียน

องค์กรผู้ใช้น้ำชลประทานที่จะทะเบียนเป็นนิติบุคคล จะมีนายทะเบียนตามกฎหมาย ดังนี้

- กลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำชลประทาน มีอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นนายทะเบียน
- สมาคมผู้ใช้น้ำชลประทาน มีผู้ว่าราชการจังหวัดนั้นๆเป็นนายทะเบียน
- สหกรณ์ผู้ใช้น้ำชลประทาน มีอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นนายทะเบียน
- สำหรับกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานซึ่งไม่ได้เป็นนิติบุคคล กรมชลประทานได้เห็นชอบให้ผู้อำนวยการสำนักชลประทานนั้นๆเป็นนายทะเบียน

คุณสมบัติขององค์กรผู้ใช้น้ำที่กำหนดให้ขึ้นทะเบียนและขึ้นบัญชี

1. เป็นองค์กรผู้ใช้น้ำทุกประเภทที่มีคณะกรรมการบริหาร และมีระเบียบข้อบังคับที่ชัดเจน
2. มีวัตถุประสงค์หลักในการในการดำเนินกิจกรรมเพื่อการจัดการน้ำและบำรุงรักษาเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้น้ำอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม
3. มีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน
4. มีการดำเนินกิจกรรมที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย

บทบาทความรับผิดชอบขององค์กรผู้ใช้น้ำชลประทาน

■ องค์กรผู้ใช้น้ำชลประทาน เป็นองค์กรของชุมชนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อ

- บริหารการส่งน้ำและบำรุงรักษาของโครงการชลประทาน ตั้งแต่แหล่งน้ำจนถึงระดับไร่นา หรือตามที่ได้รับมอบหมาย
- ควบคุมดูแลการส่งน้ำ ระบายน้ำ ในระดับคลอง คูส่งน้ำ
- กำหนดหลักเกณฑ์การไ้ที่ดินเพื่อการเกษตร และการไ้้้น้ำประจำฤดู ให้มีความสอดคล้องกัน
- เป็นศูนย์กลางของเกษตรกรผู้ใช้น้ำ ในการประสานงานระหว่างผู้ใช้น้ำกับหน่วยงานราชการ

การเขียนโครงการของงบประมาณสนับสนุน
การซ่อมแซม หรือการบำรุงรักษา
อาคารหรือโครงการชลประทาน

รศ. กิตติพงษ์ วุฒิจำนงค์
คณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร
มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่

แบบฟอร์มการนำเสนอโครงการ
เพื่อของบประมาณสนับสนุนการซ่อมแซม
หรือการบำรุงรักษาอาคารหรือโครงการชลประทาน

ประกอบด้วย

1. ชื่อโครงการ
2. ประเภทของโครงการ
3. หลักการและเหตุผล
4. วัตถุประสงค์

5. เป้าหมายและตัวชี้วัด
6. ระยะเวลาสำหรับดำเนินโครงการ
7. กิจกรรมการดำเนินงาน
8. แผนการดำเนินงาน
9. งบประมาณทั้งโครงการ
10. ผลที่คาดว่าจะได้รับ
11. ผู้รับผิดชอบโครงการ

1. ชื่อโครงการ เป็นการกำหนดว่าจะเรียกโครงการ
ที่ทำอย่างไร
2. ประเภทของโครงการ จะต้องระบุว่า เป็นโครงการ
ประเภทซ่อมแซม ปรับปรุง หรือบำรุงรักษา
3. หลักการและเหตุผล เป็นการชี้แจงที่มาของโครงการ
ว่ามาได้อย่างไร มีความจำเป็นอย่างไร

4. วัตถุประสงค์ เป็นการบอกถึงความมุ่งหมายของ
การจัดทำโครงการนี้
5. เป้าหมายและตัวชี้วัด ในข้อนี้จะต้องแสดงถึง
จุดสูงสุดของความต้องการของโครงการ และจะ
ทำการตรวจสอบได้อย่างไร มีอะไรเป็นตัวกำหนด
6. ระยะเวลาสำหรับดำเนินโครงการ เป็นการ
กำหนดกรอบระยะเวลาการดำเนินโครงการ

7. กิจกรรมการดำเนินงาน ให้ระบุว่าในโครงการจะ
มีการดำเนินกิจกรรมที่อย่าง แต่ละอย่างมีลักษณะ
อย่างไร
8. แผนการดำเนินงาน ควรจะเป็นตารางแสดง
แผนการทำงานของโครงการ ว่ากิจกรรมแต่ละอย่าง
จะเริ่มต้นเมื่อใด และจะสิ้นสุดเมื่อใด จะต้องใช้
งบประมาณเท่าใด

9. งบประมาณทั้งหมด เป็นการรวมยอดการใช้
งบประมาณทั้งหมดของโครงการ ซึ่งจะต้องเท่ากับ
ผลรวมของงบประมาณของแต่ละกิจกรรม

10. ผลที่คาดว่าจะได้รับ เป็นการแสดงให้เห็นว่า
เมื่อดำเนินโครงการเสร็จเรียบร้อยแล้ว จะเกิด
ประโยชน์ต่อชุมชนอย่างไร

11. ผู้รับผิดชอบโครงการ ให้ระบุชื่อ หรือคณะ
กรรมการที่จะรับผิดชอบในการดำเนินโครงการ

เมื่อทุกท่านเข้าใจดีแล้ว ต่อไปจะเป็นการฝึกเขียน
คำของบประมาณ โดยจะทำการแบ่งผู้เข้าฝึกอบรม
ออกเป็นกลุ่มๆละประมาณ 10 คน ให้ใช้สถานการณ์
ที่พบเห็นในกลุ่มการใช้น้ำของคนเป็นตัวอย่างในการ
เขียนโครงการ แล้วให้นำเสนอต่อที่ประชุม